

تولیدی را راه بیندازند و زیر پر و بال کارگران را بگیرند تا کار تولید پیش برود. دستاوردهای ایشان در طول این سه سال، چه در عرصه داخلی و چه در عرصه بین‌المللی خطوطی را برای مسئولین تعیین کرد که تا سال‌ها می‌تواند همچنان ثمربخش باشد. من با ایشان سالیانی دراز همکار و در سفرهای مختلفی همراه ایشان بودم. آقای رئیسی انسان بسیار متواضعی بود.

● **پاتوجه به دستاوردها و توفیقاتی که شهید آیت‌الله رئیسی در دوران ریاست جمهوری خود داشته‌اند، می‌خواستم پیرسوم که از نظر شما، برجسته‌ترین و مهم‌ترین مسائلی که ایشان در دوران ریاست جمهوری خود حل و فصل کردند، کدام مسائل بودند و چگونه آنها بر بهبود وضعیت اقتصادی و بین‌المللی کشور تاثیر گذاشتند؟**

هم در حوزه سیاست داخلی و هم سیاست خارجی موارد بسیار خوبی را سراغ دارم که با همت ایشان راه افتادند. در داخل کشور به‌طور کلی می‌توان به مسائل مربوط به تولید و موانع خاص موجود بر سر راه آن اشاره کرد. یکی از این موارد اعتبارات بانکی است که عمدتاً صرف بنگاه‌داری می‌شد. بانک‌ها باید علی‌القاعده سرمایه را در مسیر تولید به جریان بیندازند، اما متأسفانه به دلیلی که گفته شد تولید وضع خوبی نداشت. البته هنوز هم به حالت ایده‌آل نرسیده است، اما چرخه‌ها به سمت وضعیت مطلوب در حال حرکت است. بانک‌ها از اینکه مدام زمین و مسکن بخرند و فعالیت‌های بدون زحمت ایجاد کنند و به تعبیر دیگر بنگاه‌داری کنند، منع شده‌اند.

مانع بعدی در تولید، مسئله قاچاق و واردات است. خدا رحمت کند آقای رئیسی را. ایشان معتقد نبود که کشور را باید ببندیم و همه اقلام مورد نیاز کشور صرفاً از داخل تأمین شود، بلکه معتقد بود که ظرفیت تولید را باید بالا ببریم. به‌عنوان نمونه در حوزه کشاورزی چیزی که رونق داشت و متأسفانه

هنوز هم تا حدودی به همین شکل است، این است که میزان بالایی ارز برای واردات نهاده‌های مختلف تخصیص داده می‌شود که خواهان زیادی هم دارد و سریع انجام می‌شود. اما اگر همین ارز قرار باشد صرف تولید کالاهای اساسی در داخل کشور شود، همه چیز دست به دست هم می‌دهد که این کار انجام نگیرد. آقای رئیسی روی همین نقطه دست گذاشت.

از دیگر دستاوردهای آقای رئیسی ترویج واحدهای تولیدی دانش‌بنیان است. در کشورهای بزرگ و بسیار پیشرفته اقتصادی، مثلاً در آلمان که به تولید زمینس و بنز و... معروف است ۶۰ درصد تولید صنعتی آن را واحدهای تولیدی کوچک و متوسط بر عهده دارند. بنابراین رشد این واحدها در درجه اول و بعد شبکه شدنشان مهم است، زیرا یک واحد کوچک نمی‌تواند همه مراحل تولید یک محصول پیچیده را انجام بدهد، پس این واحدهای کوچک به شبکه‌ای نیاز دارند که به هم متصل شوند. ایشان کار بسیار بزرگی در این زمینه انجام دادند و بسیاری از واحدهای تولیدی کوچک را راه انداختند.

● **گزینه دیگری از این دست در ذهن دارید؟**

بله. از دیگر اقدامات مهم ایشان که ناتمام است و ان‌شاءالله رئیس‌جمهور بعدی باید آن را پیگیری کنند، مسئله تولید نیروی محرکه یا خودروسازی کشور است. قرار نیست خودروهایی ما با خودروهایی مطرح دنیا وارد بازار رقابت شوند، اما به خاطر امنیت ملی و شرایط بین‌المللی باید مجموعه‌ای از واحدهای نیروی محرکه داشته باشیم که شامل خودروهایی شخصی قابل اطمینان برای مردم، خودروهایی سنگین و موتورهای مختلف است. ایشان قصد داشت صنعت خودروسازی را از بنیاد متحول و اصلاح کند و در مسیری قرار بدهد که منفعت ملی در آن است. این مسئله یکی از محورهای امنیت ملی ماست. امنیت ملی صرفاً به داشتن نیروی نظامی

نیست و شاخص‌های مختلفی از جمله کالاهای اساسی، انرژی و نیروی محرکه و... دارد. نیروی محرکه فقط مختص ساخت خودرو نیست و بحث مهمی در امنیت ملی به شمار می‌رود.

البته توان و استراتژی دفاعی نیز در جای خود بسیار اهمیت دارد. بنده اخیراً مقاله‌ای در یکی از مجلات معتبر خارجی که مسائل نظامی دنیا را مورد بررسی قرار می‌دهد، خواندم که نوشته بود: «حقیقتاً استراتژیست‌های ایرانی در طراحی سیستم دفاعی‌شان نبوغ عظیم تاریخی‌شان را به منصفه ظهور رساندند.» ایرانی‌ها در تاریخ به‌عنوان سرداران بسیار باهوش مطرح هستند. اینکه ما یک کشور قوی و دارای توان نظامی باشیم، برانزده ماست، اما نه برای سیطره. سیطره در فرهنگ اسلامی ما معنایی ندارد. آنچه که معنا دارد این شعار قرآنی است که «ما نه ظلم را می‌پذیریم و نه ظلم می‌کنیم.» اینها مفاهیمی بود که آقای رئیسی به دنیا منتقل کرد.

● **در طول دوره ریاست شهید آیت‌الله رئیسی، به نظر می‌رسد که دوگانه دیپلماسی و میدان به طرز بی‌سابقه‌ای با هم عجین شده و هماهنگی نزدیک‌تری پیدا کرده بودند. این ارتباط و تعامل چگونه شکل گرفت و چه تأثیری بر سیاست‌های داخلی و خارجی کشور داشت؟**

این دوگانه، دوگانه بی‌اساسی بود. این دوگانه را عده‌ای مطرح کردند که بگویند اجازه بدهید ما مسائل کشور را با دیپلماسی حل کنیم. در حالی که کسی جلوییشان را در دیپلماسی نگرفته بود، ولی زورشان نمی‌رسید و نتوانستند حل کنند. اگر مقصود گروهی که این دوگانه را مطرح کردند، از میدان توان نظامی باشد، باید گفت که این دواز هم جدا نیست. هیچ دیپلماتی نیست که بدون پشتوانه توان نظامی قدرتمند کشور خود بتواند در مسائل مهم اظهار نظر کند و کاری از پیش ببرد. در تاریخ دیپلماسی دنیا با گفتگوی بدون پشتوانه چیزی تحقق پیدا نکرده است.

یکی از توجهات ویژه آقای رئیسی به حوزه رسانه و تکنولوژی‌های مربوط به این عرصه بود. هیچ رئیس‌جمهوری با این دقت و پشتکار در جلسات شورای عالی مجازی شرکت و آن را دنبال نمی‌کرد. البته این آغاز راه است، چون تکنولوژی مربوط به رسانه مرتب در حال پیشرفت و تحول است

رئیس‌عزیز

ویژه‌نامه چهلین روز عروج شهدای خدمت